

Seat No. : _____

XR-114

B.A. (Sem. II)

April-2013

Core 112, Psychology
(Psychology & Effective Behaviour)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

૧. (અ) વ્યવસાય વિષેના બદલાતાં દૃષ્ટિબિંદુઓની સમજૂતી આપો. ૭
અથવા
કારકિર્દી આયોજનના ઘટક તરીકે વ્યાવસાયિક માહિતીની ચર્ચા કરો.
- (બ) અસરકારક શિક્ષણના ઘટક તરીકે શીખનાર વ્યક્તિની ચર્ચા કરો. ૭
અથવા
અસરકારક શિક્ષણના ઘટક તરીકે શીખવાની પદ્ધતિની ચર્ચા કરો.
૨. (અ) આવેગોની અભિવ્યક્તિ અને નિયંત્રણની ભાતોની ચર્ચા કરો. ૭
અથવા
આવેગોને સમજવા અને તેની સાથે કામ પાડવા માટે શું કરવું જોઈએ તે સમજાવો.
- (બ) સારા આંતરવૈયક્તિક સંબંધોના આધાર તરીકે 'બીજાના હક્કો અને સ્વાયત્તાનો સ્વીકાર' અને 'હેતુની સમાનતા' ની ચર્ચા કરો. ૭
અથવા
સામાજિક ક્ષમતા સુધારવાની દૃષ્ટિએ 'પોતાની મૂલ્યનિષ્ઠાની જાળવણી'ની ચર્ચા કરો.
૩. ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે ચાર) ૧૬
(૧) વાસ્તવિક પસંદગીનો તબક્કો
(૨) સામાજિક રીતે લાભવંચિત કર્મચારી
(૩) શીખવામાં બદલો અને શિક્ષાની ભૂમિકા
(૪) સર્જક લોકોના લક્ષણો
(૫) હાસ્યવૃત્તિ કેળવવી
(૬) પરસ્પર જવાબદારી
૪. એક અથવા બે વાક્યોમાં જવાબ આપો : ૧૨
(૧) કારકિર્દી આયોજનનો કામચલાઉ તબક્કો એટલે શું ?
(૨) 'લગ્ન-કારકિર્દી ઉપહાસ'નો અર્થ સમજાવો.
(૩) શિક્ષણ કાર્યનો પ્રકાર શિક્ષણ પ્રક્રિયાને કઈ રીતે અસર કરે છે ?
(૪) સર્જનાત્મક વિચારણાના પાંચ તબક્કાઓના નામ લખો.
(૫) અભિસંધાન નાબૂદી એટલે શું ?
(૬) 'હું-તું' સંબંધોનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.

૫. કૌંસમાં આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

૧૪

- (૧) કારકિર્દી આયોજનના _____ તબક્કામાં વાસ્તવિકતાને લક્ષમાં લેવાતી નથી. (કામચલાઉ ; તરંગી કલ્પનાના)
- (૨) કારકિર્દી આયોજન વખતે વ્યક્તિએ સમજવું પડે છે કે તેની શક્તિઓ અને સાધનો કઈ રીતે તેની પસંદગીને _____ કરે છે. (મર્યાદિત ; પરિવર્તિત)
- (૩) કોઈ લોકો _____ હેઠળ કામ કરવા માગે તો બીજા વધુ આરામદાયી રીતે. (ભય ; દબાણ)
- (૪) ઍસ્ટિન અને નિકોલ્સના મુજબ વ્યક્તિની વ્યાવસાયિક પસંદગીનો આધાર _____ ઘટકો ઉપર રહેલો છે. (છ ; બે)
- (૫) શીખવાની સામગ્રીનું પ્રમાણ જેમ ઓછું હોય તેમ તે શિક્ષણકાર્ય વધુ _____ બને છે. (રસપ્રદ ; સરળ)
- (૬) શીખવાની પ્રેરણા મંદ હોય તો પણ શિક્ષણ સામગ્રીની _____ શિક્ષણ પ્રક્રિયાને પ્રોત્સાહિત કરે છે. (પરિચિતતા ; વિવિધતા)
- (૭) જે શિક્ષકના મુદ્દાઓની રજુઆતમાં _____ નો અભાવ હોય તેને સાંભળવું વિદ્યાર્થીઓ માટે હતાશાજનક છે. (પુનરાવર્તન ; સ્પષ્ટતા)
- (૮) _____ ના જ્ઞાનની ગેરહાજરીની વિપરીત અસર શીખનાર વ્યક્તિની પ્રેરણા, આત્મવિશ્વાસ અને શીખવાની કુશળતા પર પડે છે. (પરિણામો ; સ્વ)
- (૯) _____ આવેગો વિકસાવવા માટે આપણે એવી પ્રવૃત્તિઓ પસંદ કરી શકીએ જેનાથી આપણને ઘણો સંતોષ થાય. (વિધાયક ; તીવ્ર)
- (૧૦) આપણી સમસ્યાઓને આપણે વધુ પડતા આશાવાદ કે નિરાશાવાદ વિના _____ રીતે જોવી જોઈએ. (જટિલ ; વાસ્તવિક)
- (૧૧) આવેગોની અભિવ્યક્તિથી _____ થાય છે. (સંઘર્ષ ; ભાવવિરેચન)
- (૧૨) જ્યારે આપણે આપણા _____ ઉદ્દીપક મૂલ્યથી અજાણ હોઈએ છીએ ત્યારે આપણે બીજાઓનું આપણા પ્રત્યેનું વર્તન સમજી નથી શકતા. (નકારાત્મક ; સાધારણ)
- (૧૩) દરેક વ્યક્તિ પોતાની એક _____ ઢબ ધરાવે છે. (શૈક્ષણિક ; આંતર વૈયક્તિક)
- (૧૪) _____ દ્વારા આપણે બીજાઓની ઈચ્છાઓ અને ચિંતાઓને સમજીએ છીએ. (ધીરજ ; પરાનુભૂતિ)

Seat No. : _____

XR-114

B.A. (Sem. II)

April-2013

Core 112, Psychology
(Psychology & Effective Behaviour)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : All questions are compulsory.

1. (a) Give an explanation about the changing views of occupation. **7**

OR

Discuss occupational information as a factor in career planning.

- (b) Discuss the learner as a factor ineffective learning. **7**

OR

Discuss the learning procedure as a factor in effective learning.

2. (a) Discuss the patterns of emotional expression and control. **7**

OR

Explain what should be done to understand and function with emotions.

- (b) Discuss 'Respect for rights and autonomy of others' and 'commonality of purpose' as foundations of good interpersonal relationships. **7**

OR

Discuss 'maintaining one's own integrity' from the view point of improving social competence.

3. Write short notes (any **four**) : **16**

- (1) Realistic choice stage
- (2) Socially disadvantaged workers
- (3) Role of reward and punishment in learning
- (4) Characteristics of creative people
- (5) Keeping a sense of humour
- (6) Reciprocal responsibility

4. Answer in **one** or **two** sentences : **12**
- (1) What is the tentative period of career planning ?
  - (2) Explain the meaning of 'marriage-career hoax'.
  - (3) How does the type of the task affect the learning process ?
  - (4) Name the five stages of creative thinking.
  - (5) What is desensitization ?
  - (6) Clarify the meaning of 'I-Thou' relationships.
5. Fill in the blanks with the correct alternative from those given within brackets : **14**
- (1) Reality is not considered during the _____ period in career planning. (tentative; fantasy).
  - (2) A person has to understand during career planning how his abilities and resources _____ his choices. (limit; change)
  - (3) Some people prefer to work under _____ while others prefer a more leisurely pace. (fear; pressure)
  - (4) According to Austin and Nichols, a person's occupational choice depends on _____ factors. (six; two)
  - (5) The smaller the amount of material to be learned, the more _____ the learning task. (interesting; easy)
  - (6) Even when motivation to learn is low, _____ of the material to be learnt encourages learning. (familiarity; variety)
  - (7) It is frustrating for students to listen to the teacher whose presentation of points lacks _____. (repetition; clarity)
  - (8) Absence of knowledge of _____ has adverse effects on the learner's motivation, self-confidence and learning efficiency. (results; self)
  - (9) In order to accentuate _____ emotions we can choose activities that give us a great deal of satisfaction. (positive; intense)
  - (10) We should look at our problems in a _____ way without too much optimism or pessimism. (complex; realistic)
  - (11) _____ occurs with an expression of emotions. (conflict; catharsis)
  - (12) When we are unaware of our _____ stimulus value, we cannot understand other people's behaviour toward us. (negative; normal)
  - (13) Each individual possesses his/her own _____ style. (academic; interpersonal)
  - (14) We understand the desires and worries of others through _____. (patience; empathy)